

Відділ освіти виконавчих органів Дрогобицької міської ради
Міський методичний кабінет
ПАЛАЦ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

ПРОГРАМА

гуртка “БЕРЕГІНЯ”

Укладач:
Чигрик Леся Адамівна
керівник гуртка “*Берегиня*”

м. Дрогобич

ПРОГРАМА гуртка “БЕРЕГІНЯ”

Навчально-тематичний план

**Основний рівень
І-й рік навчання**

№ з/п	Тема занять	Кількість годин			
		Теор	Практ	Індив.	Всього
1.	Вступне заняття. Інструктаж з техніки безпеки і правил дорожнього руху. Бесіда: «Народне мистецтво України. Жінка як Берегиня народних традицій, духовності, родинного вогнища».	3			3
2.	Мистецтво декупажу. Основні прийоми роботи. Інструменти і матеріали. Правила техніки безпеки. Види декупажу.	3	24	3	30
3.	Основи композиції і кольорознавства. Характеристика кольору. Змішування кольорів. Гармонія кольору	3	18	6	27
4.	Паперова пластика. Витинанка, аплікація, моделювання з паперу. Вітальна листівка.	3	36	6	45
5.	Основи побудови рисунку за правилами композиції. Малярство на склі. Ілюстративне малювання.	3	48	3	54
6.	Ліпка із тіста. Народна іграшка із тіста, виліплення простих форм.	3	48	6	57
	Всього:	18	174	24	216

1. Вступне заняття.

Народне мистецтво України.

Жінка, як Берегиня народних традицій, духовності, родинного вогнища.

Зміст і мета гуртка.

Ознайомлення із різними видами художніх виробів, експонатів гуртка.

Правила техніки безпеки.

Вибір старости. Анкетування.

Мета: Ознайомити з планом роботи на рік, змістом і метою гуртка.

2. Мистецтво декупажу

Ознайомлення із різними видами і технікою виконання декупажу.

Декупаж на різних поверхнях: склі, дереві, фарфорі, пластику.

Створення сувенірів, оздоблення різних поверхонь.

Мета: Ознайомити дітей із різними напрямками художньої творчості України, зокрема, з технікою декупажу, оволодіти її навиками з метою подальшої професійної орієнтації.

3. Основи композиції та кольорознавства

а/ Ознайомлення із засобами прийомами організації композиції у певному форматі.

б/ Кольорові сполучення, контраст.

Характеристика кольору.

а/ Холодна і тепла гама.

б/ Настрій, насиченість одного кольору.

Змішування кольорів.

Мета:

Навчальна: діти самостійно створюють із трьох-чотирьох предметів декілька композиційних схем. Відтворюють їх у малюнку.

Розвивальна: розвинути відчуття рівноваги і гармонії у творах мистецтва.

Емоційна: намалювати натюрморт у певному настрої.

4. Паперова пластика. Народні традиції використання паперової пластики.

а/ Витинанка, як різновид стародавнього українського мистецтва. Сьогодення витинанки. Виготовлення витинанок.

б/ Паперова аплікація. Кольорова гама, геометричний та рослинний орнамент. Сюжетна аплікація.

в/ Згин паперу. Виготовлення паперових квітів. Паперова іграшка в техніці "орігамі". Ялинкові прикраси з паперу. Вітальна листівка.

Мета: Відкрити дітям світ прекрасного з паперу, світ досконалості, пластики і мистецтва. Навчити техніці укладання, згину паперу, техніці витинанки та аплікації, виготовлення іграшок і ялинкових прикрас. Привити у дітей такі якості характеру як терпіння, наполегливість, працьовитість.

5. Малярство на склі.

а/ Основи побудови рисунку за правилами композиції.

б/ Малюнок за уявою. Теми за мотивами казок "Колобок", "Курочка ряба", "Івасик-Телесик".

в/ Графічні знаки і спостереження їх у природі: узор на листках, крилах метеликів, корі дерев тощо.

г/ Узор в колі, квадраті, круг, спіраль, безконечник.

д/ Естетичне сприймання довколишнього світу.

Мета: Навчити дітей малювати за уявою. Правильно komponувати рисунок на папері та переносити на скло. Передача кольору, форми, об'єму. Запозичення цих знань у природи. Виховувати бережливе ставлення дітей до навколишнього світу і сприймати цей світ як єдине ціле.

6. Ліпка із тіста. Народна іграшка із солоного тіста.

а/ Техніка виготовлення солоного тіста. Історія виникнення.

б/ Виліплення простих форм: кулі, овалу, прямокутника. З'єднання форм між собою.

в/ Ліплення простих форм за уявою, виліплення овочів, фруктів, фігурок тварин і людей.

г/ Народна іграшка із солоного тіста.

Мета: Навчити дітей ліпити прості форми із солоного тіста за уявою в трьохвимірному зображенні. При цьому працює уява, образне мислення, вдосконалюється методика дрібних м'язів рук.

**Основний рівень
II-й рік навчання**

№ з/ п	Теми занять	Кількість годин			
		Теор	Прак тич.	Інд.	Всього
1.	Вступне заняття. Правило техніки безпеки. Роль декоративно-ужиткового мистецтва у духовно-матеріальному житті народу. Жінка як творець переважної більшості різновидів українського декоративно-прикладного мистецтва.	6	9		15
2.	Історія української народної іграшки. Традиційні техніки її виконання. Виготовлення ляльки мотанки, круп'яночки, травнички, трипільської іграшки та текстильної іграшки.	3	36	6	45
3.	Види робіт декоративно-ужиткового мистецтва.	2	36	6	44
4.	Новорічний обряд в Україні. Іграшки до вертепу, обереги, листівки.	3	33	6	42
5.	Історія та розвиток українського писанкарства. Виготовлення робіт до весняно-обрядового циклу свят. Символіка та магія писанки. Сьогодення писанки.	4	49	6	59
6.	Виготовлення робіт до свят мистецького календаря України, визначних дат місцевого значення. Оформлення підсумкової виставки робіт.	2	9	-	11
Всього:		20	172	24	216

1. Вступне заняття.

Роль декоративно-прикладного мистецтва у духовно-матеріальному житті народу.

Жінка як творець переважної більшості різновидів українського декоративно-прикладного мистецтва.

а/ Правила техніки безпеки і запобігання побутовому і дорожньо-транспортному травматизму.

б/ Екскурсії, відвідування музеїв, виставок. Споглядання природи.

Мета: Дати пізнавально-просторове уявлення про роль жінки у творенні, зберіганні і примноженні мистецької народної спадщини в житті суспільства. Виховувати уяву, творчість, сприйняття навколишнього світу через естетично-художнє осмислення.

2. Історія української народної іграшки.

а/ Збагачення світогляду вихованців, їхніх знань з історії, народознавства та українознавства.

б/ Розвиток естетичних почуттів, творчої активності.

Традиційні техніки виготовлення народної іграшки.

а/ Народна текстильна іграшка.

б/ Народна іграшка із ниток і шпагату .

Виготовлення ляльки мотанки, круп'яночки, травнички, трипільської іграшки, текстильної іграшки.

а/ Головні священні символи України: тризуб, хрест, коло.

б/ Магічна роль оберегової символіки.

Мета: Прищепити любов до народної творчості рідного краю, оволодіти навичками виготовлення ляльки народної іграшки. Приймати активну участь у проведенні міських заходів до визначних дат, а також заходів, що проводяться в Палаці школяра, долучатися до оформлення виставок, приміщень, силами гуртка проводити вечори, конкурси, вікторини.

3. Види робіт декоративно-ужиткового мистецтва.

а/ Декоративно-ужиткові вироби із соломи, лози, рогози, як традиційні вироби українських умільців.

б/ Мала структура із соломи у побуті слов'ян. Сучасні малі солом'яні форми.

Виготовлення солом'яних іграшок.

в/ Аплікація із прасованої соломи на твердій основі.

Мета: Ознайомити з видами плетіння із соломи, лози, рогози. Навчити плести прості форми із соломи, виготовляти аплікації із соломи і оформляти роботи в рамки.

4. Новорічний обряд в Україні. Іграшки до вертепу, обереги, листівки.

а/ Виготовлення іграшок і сувенірів до обрядових зимових свят.

б/ Виготовлення вертепу із природних матеріалів, різв'яної зірки.

в/ Обереги із природних матеріалів

г/ Листівки до календарних свят.

Мета: Зберегти та продовжити українські культурно-історичні традиції, народні звичаї і обряди.

5. Історія та розвиток українського писанкарства. Виготовлення робіт до весняно-обрядового циклу свят. Символіка та магія писанки.

Сьогодення писанки.

а/ Різноманітна техніка оформлення обрядових яєць (крапанка, дряпанка, крашанка, мальованка, писанка). Воскова техніка розпису.

б/ Безпека праці при розписуванні яєць.

в/ Інструменти та матеріали для розпису яєць.

г/ Практичні роботи – розпис яєць з використанням різноманітної техніки. Великодне деревце. Виставка робіт.

Мета: Навчити дітей різним технікам розпису яєць. Дати історичні знання про писанку. Зберегти і відновити втрачені традиції писанкарства на Україні.

6. Виготовлення робіт до свят мистецького календаря України, визначних дат місцевого значення та оформлення підсумкової виставки робіт декоративно-ужиткового мистецтва.

Мета: Навчити виготовляти аплікації із соломи на задану тему, а також самостійну творчу роботу. Укладання зимових композицій із соломи і ялини та сухоцвіту.

Історія та розвиток українського писанкарства. Виготовлення робіт до весняно-обрядового циклу свят. Символіка та магія писанки. Сьогодення писанки.

а/ Різноманітна техніка оформлення обрядових яєць (крапанка, дряпанка, крашанка, мальованка, писанка). Воскова техніка розпису.

б/ Безпека праці при розписуванні яєць.

в/ Інструменти та матеріали для розпису яєць.

г/ Практичні роботи – розпис яєць з використанням різноманітної техніки. Всликодне дерсвцс. Виставка робіт.

Мета: Навчити дітей різним технікам розпису яєць. Дати історичні знання про писанку. Зберегти і відновити втрачені традиції писанкарства на Україні.

Виготовлення робіт до свят мистецького календаря України, визначних дат місцевого значення та оформлення підсумкової виставки робіт декоративно-ужиткового мистецтва.

Мета: Прищепити дітям любов і повагу до історичних подій державного значення, проведення міських заходів до визначних дат, а також заходів, що проводяться в Палаці школяра, приймати в них активну участь, долучатися до оформлення виставок, приміщень, силами гуртка проводити вечори, конкурси, вікторини.

Вищий рівень III-й рік навчання

№ з/п	Тематика занять	Кількість годин			
		Теор	Практ	Інд.	Всього
1.	Вступне заняття. План роботи на рік. Техніка безпеки і правила дорожнього руху.	9	-	-	9
2.	Основи побудови рисунку. Рисунок з натури. Натюрморт.	3	18	3	24
3.	Народна іграшка. Виготовлення ляльки - мотанки.	3	16	2	21
4.	Живопис на склі. Історія виникнення. Техніка живопису на склі.	3	48	3	54
5.	. Народна техніка ліпки із солоного тіста.	3	48	9	60
6.	Писанка. Написання писанок до весняно-обрядового циклу свят. Створення авторської писанки. Участь у конкурсах.	3	33	6	42
7.	Відвідування виставок, музеїв; участь у конкурсах, виставках.	-	6	-	6
	Всього:	24	169	23	216

Вступне заняття. План роботи на рік, техніка безпеки і запобігання побутовому і дорожньо-транспортному травматизму.

а/ Екскурсії, відвідування музею ім. М.Біласа, картинної галереї музею «Дрогобиччина», Палацу мистецтв.

Мета: Ознайомлення гуртківців із планом роботи на третій рік навчання. Відвідування музеїв, виставок для розширення кругозору.

Живопис на склі. Історія виникнення. Основні характеристики. Техніка живопису на склі. Українська народна ікона на склі. Малюємо ескізи. Передача кольору, форми і пластики. Творчі самостійні роботи.

Мета: Навчити дітей давньому українському мистецтву – живопису на склі.

Основи побудови рисунку.

а/ Рисунок з натури. Натюрморт.

б/ Вибір моделі.

в/ Установка основних розмірів і пропорцій.

г/ Всличина, форма, освітлення і колір.

д/ Передача об'ємності штрихом, рефлексів, тіней.

Мета: Навчити гуртківців малювати з натури. Дати початкові основи з композиції, побудови геометричних форм, об'ємності зображення.

Народна техніка виготовлення виробів із солоного тіста. Оволодіння технікою ліпки. Трьохвимірне зображення людей. Виліплення простих форм. Випікання, розфарбовування виробів, їх оформлення. Народна іграшка із тіста. Картини із тіста. Оформлення робіт. Виставка творчих робіт гуртківців.

Мета: Навчити дітей ліпити спочатку із пластиліну, а потім із солоного тіста. Вдосконалювати техніку ліпки, домогтися довершеності форми і пластики. Виготовляти художні вироби, картини, сувеніри, авторські роботи

Писанка. Виготовлення писанок до всеняно-обрядового циклу свят. Вдосконалення техніки написання писанки.

Тематичні майстер-класи з виготовлення регіональної писанки. Виготовлення сувенірів. Допомога іншим творчим об'єднанням та учнівським колективам в оформленні інтер'єру кімнат до Великодніх свят. Організація виставок і проведення екскурсій для дітей і дорослих.

Мета: Сформувати вміння відрізняти писанку від орнаментованих яєць інших видів; виготовляти прикраси з використанням писанок, виготовляти традиційні та декоративні писанки; створювати орнаменти для авторських писанок; оформляти композиції з писанок.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Відповідно керуючись конкретно поставленою метою при систематичному його відвіданні вихованцями, слід очікувати на позитивний результат за три роки навчання і виховання в даному гуртку.

Перш за все слід відмітити, що кожна тема 1-го, 2-го чи 3-го років навчання скерована на розвиток естетичного художнього смаку дітей, прилучення їх до дивного світу творчості, уяви, фантазії, просторового мислення, баченні краси

довколишнього світу, його довершеності форм і кольору. Вміння перенести цю гаму почуттів на папір, на вироби з тіста, на скло, на писанку і т.д. – ось першочергове завдання, поставлене перед керівником і дітьми. Діти вже із першого року навчання оволодівають навиками роботи з інструментами, фарбами, клеями, папером, тканиною, воском, писаком. Вчаться наносити правильно розмітку, оволодівають навиками креслення, виготовленням лекал, паперовій пластиці, аплікації як із паперу, так і з клаптиків тканини, з круп, природних матеріалів. Освоюють вміння укладати букети різних форм і різного призначення; заготовляти сухий матеріал, листя, квіти, з якого пізніше виготовляти творчі композиції в рамці, вчаться техніці витинання, техніці «орігамі» і виготовлення іграшки з паперу.

Вже на другому році навчання програма ускладнюється, взявши до уваги набуті за минулий рік знання і вміння. Тут діти повинні вже самі, без допомоги керівника гуртка, заготовити під час літніх канікул необхідний природний матеріал і правильно його засушити та зберегти. Зокрема соломі нарізати по колінцях, запарити, розпрасувати і підготувати до аплікації. Підготувати засушені квіти, листя трави. Під час роботи на гуртку діти навчаються виготовляти аплікації із соломи, конструювати малі скульптурні форми із соломи, народні іграшки, кукурудзяного листя, рогази і інших природних матеріалів.

Під час весняно-обрядового циклу свят гуртківці навчаються писати писанки з використанням різної техніки розпису.

Тут необхідно прикласти зусилля до акуратності, чіткості рухів, терпінню, зосередженості і уваги, а також викласти весь свій творчий потенціал, душу і талант.

На третьому році навчання діти вміють малювати не тільки з уяви, а і з натури, дотримуються правил композиції, перспективи, правильного кольорового вирішення малюнку. Малюють ескізи і переносять їх на скло. Програма охоплює ще такий цікавий різновид декоративно-ужиткового мистецтва, як ліпка із солоного тіста, виготовлення народної іграшки, композицій в рамках.

Діти освоюють техніку ліпки: спочатку з пластиліну, тоді з тіста; вчаться передбачати кінцевий результат, конструктивно мислити, передавати пластику,

форми, відчутти матеріал, об'ємному і барельєфному зображенню. Вміють підсушувати вироби, розфарбовувати і оформляти в рамки як завершену річ. Вдосконалюють техніку писанкарства. Створюють авторські вироби.

На гуртку діти вчаться комунікації, колективізму, дружби, повазі один до одного і взаємодопомоги.

Спільні свята, дні народження, конкурси, виставки і екскурсії згуртовують колектив і породжують в ньому хорошу робочу атмосферу.

Для забезпечення більш досконалого оволодіння запланованим матеріалом, вихованцям, особливо молодшого шкільного віку, потрібно якомога більше зацікавити творчим процесом роботи, доступно пояснювати хід роботи, чітко ставити кінцеву мету, знайти тактовний, уважний підхід до кожної дитини окремо, беручи до уваги її психофізичні можливості.

Різні завдання по-різному впливають на розвиток особистості, особливо в молодшому шкільному віці, де домінує образне мислення. Тому і не дивно, що в початкових класах значний інтерес викликають завдання, побудовані у формі гри, в якій значне місце посідає емоційно-образна діяльність.

Прості графічні завдання, що їх використовують учні самостійно, сприяють формуванню вміння творчо підходити до розв'язання проблем, розвивають в учнів розумову діяльність, винахідливість і створюють значно більше можливостей для виявлення художньої творчості дітей.

Через розмаїття операцій і варіантів роботи діти вчаться аналізувати, осмислювати образи навіть вже знайомих предметів, підкреслювати їх красу, а іноді і формальний зміст у формі перетворення дитячою уявою.

В програмі представлені завдання різної степені складності і доступності дітям різних вікових категорій.

Робота гуртка значно ширша, ніж оволодіння відповідним рівнем майстерності. Вона передбачає ознайомлення дівчаток з різноманітними публікаціями з народознавства та декоративно-прикладного мистецтва, екскурсії до краєзнавчого музею, музею народного художника М.Біласа, відвідини виставок, споглядання природи, участь у міських та обласних виставках, роботу по оформленню

приміщення ПДЮТ до загальноміських заходів та заходів, що безпосередньо проводяться в установі.

Програма роботи передбачає рухливість протягом навчального року: автор зберігає за собою право на доповнення та ускладнення відповідно до вікових груп учнів та їх оволодіння навчальним матеріалом. Усі теми програми побудовано за принципом від простого до складного.

Рекомендована література

1. Антонович Є.А., Станкевич М.Є. “Декоративно-прикладне мистецтво”: Львів, 1996р.
2. Білоус С., Сташук З. “Школа писанкарства” (символіка в писанкарстві) (Мистецтво та освіта – 1997, № 1, с.38-46).
3. Белецька Л.М., “Креативні картини”, Москва, 2006.
4. Голубець О. М. Львівська кераміка. — К.: Наукова думка, 1991.
5. Данкевич Е. В., Жакова О. В. Знакомьтесь, глина. — СПб, 1997.
6. Качкан В.А. “Дивосвіти: Книга про творців краси”. К.:Молодь, 1986.
7. Ковальчук О.В. “Українське народознавство”. К.:Освіта.1992.
8. Легенький Ю. Г. Від ремесла до творчості. — К.: Час, 1990.
9. Макаренко О.Ю. “Казковий світ іграшки”. К.:Веселка,1984.
- 10.Цветков В. “Божественні гармонії Біласової світлиці”. (“Галицька зоря” – 1998, 3 листопада).
- 11.Популярна енциклопедія школяра “Дивосвіт”, К.:Освіта, 2007